

(ΑΠΡΜΦ.: οφθεσσαι, ΜΤΧ.: οφθ-
• **ἔξομεν:** ΟΡΙΣΤ.: ἔξομεν, ΥΠΟΤ.: —, ΕΥΚΤ.: ἔξομεν, ΠΡΟΤ.: —
ἔξειν, ΜΤΧ.: ἔξων, ἔξουσα, ἔξον).

10

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΩΝ ΟΡΩΝ

1. Ἄρ' οὖν ἂν ἐξαρκέσειεν ἡμῖν: ευθεία ερωτηματική πρότ. ολικής άγνοιας μονομελής. Εισάγεται με το ερωτηματικό μόριο ἄρα και εκφέρεται με δυνητική ευκτική (ἐξαρκέσειεν ἂν).

ἐξαρκέσειεν (ἂν): απρόσωπο ρήμα. Υποκείμενό του είναι οι δευτ. προτ. 2, 3, 4, 5 που ακολουθούν • **ἡμῖν:** δοτ. προσωπική στο απρόσωπο ρήμα της πρότ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Τα απρόσωπα ρήματα και οι απρόσωπες εκφράσεις συνήθως συνοδεύονται από μία **δοτική** που δηλώνει το πρόσωπο στο οποίο αναφέρεται ή το οποίο αφορά η έννοια αυτών· η δοτική αυτή ονομάζεται **δοτική προσωπική**.

2. εἰ τήν τε πόλιν ἀσφαλῶς οἰκοῖμεν: δευτ. πλάγια ερωτηματική πρότ. ολικής άγνοιας μονομελής. Εισάγεται με το εἰ και εκφέρεται με ευκτική (οἰκοῖμεν). Λειτουργεί ως υποκ. στο απρόσωπο ἐξαρκέσειεν ἂν της πρότ. 1. Επειδή στο ρήμα ἐξαρκέσειεν υπάρχει και η έννοια του ψυχικού πάθους (ικανοποίηση), η πρόταση αυτή, που εξαρτάται από το συγκεκριμένο ρήμα, έχει και τη σημασία της υποθετικής αιτιολογίας.

οἰκοῖμεν: το ρήμα της πρότ. Υποκ. του ρήμ. είναι το ενν. ἡμεῖς • **τήν πόλιν:** αντικ. του ρήμ. οἰκοῖμεν • **ἀσφαλῶς:** επιρρηματ. προσδιορ. του τρόπου στο ρήμα οἰκοῖμεν.

3. καὶ τὰ περὶ τὸν βίον εὐπορώτεροι γιγνοίμεθα: ισχύει ό,τι και για την πρότ. 2, με την οποία συνδέεται παρατακτικά συμπλεκτικά.

γιγνοίμεθα: το ρήμα της πρότ. Υποκ. του ρήμ. είναι το ενν. ἡμεῖς • **εὐπορώτεροι:** κατηγορούμ. στο ενν. ἡμεῖς μέσω του συνδετικού ρήμ. γιγνοίμεθα • **τὰ περὶ τὸν βίον:** ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορ., αιτιατική της αναφοράς στο εὐπορώτεροι.

4. καὶ τὰ τε πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς ὁμονοοῖμεν: ισχύει ό,τι και για την πρότ. 3, με την οποία συνδέεται παρατακτικά συμπλεκτικά.

ὁμονοοῖμεν: το ρήμα της πρότ. Υποκ. του ρήμ. είναι το ενν. ἡμεῖς • **τὰ πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς:** αιτιατική σε θέση επιρρηματ. προσδιορ. της αναφοράς στο ρήμα ὁμονοοῖμεν.

5. *καὶ⁴ παρὰ τοῖς Ἑλλησιν εὐδοκιμοῖμεν;*: ισχύει ὅ,τι και για την πρότ. 4, με την οποία συνδέεται παρατακτικά συμπλεκτικά.

εὐδοκιμοῖμεν: το ρήμα της πρότ. Υποκ. του ρήμ. είναι το ενν. *ἡμεῖς* • *παρὰ τοῖς Ἑλλησιν*: εμπρόθετος επιρρηματ. προσδιορ. του τόπου στο ρήμα *εὐδοκιμοῖμεν*.

6. *Ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι τούτων ὑπαρξάντων τελέως τὴν πόλιν εὐδαιμονήσειν*: κύρια πρόταση κρίσης.

ἡγοῦμαι: το ρήμα της πρότ. Υποκ. του ρήμ. είναι το ενν. *ἐγὼ* • *εὐδαιμονήσειν*: ειδικό απρμφ., αντικ. του ρήμ. *ἡγοῦμαι* • *τὴν πόλιν*: υποκ. του απρμφ. *εὐδαιμονήσειν* (ετεροπροσωπία) • *τελέως*: επιρρηματ. προσδιορ. του τρόπου στο *εὐδαιμονήσειν* • *ὑπαρξάντων*: γενική απόλυτη, υποθετική μτχ. σε θέση επιρρηματ. προσδιορ. που δηλώνει υπόθεση· αναλύεται σε δευτ. υποθετική πρότ.: *ἐὰν ὑπάρξῃ*· με απόδοση το *εὐδαιμονήσειν* (στον ανεξάρτητο λόγο το απρμφ. γίνεται: *εὐδαιμονήσει* [ἢ *πόλις*]) σχηματίζει (εξαρτημένο) υποθετικό λόγο που δηλώνει το προσδοκώμενο • *τούτων*: υποκ. της μτχ. (επειδή είναι υποκ. μόνο της μτχ., η μτχ. είναι απόλυτη).

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Αν στην πρόταση που βρίσκεται η μετοχή υπάρχει μελλοντική έκφραση (π.χ. ρηματικός τύπος σε μέλλοντα, υποτακτική, προστακτική κτλ.), αυτό είναι ένας βασικός λόγος για να εξεταστεί η περίπτωση η μτχ. να είναι υποθετική. Για παράδειγμα, η ὑπαρξη του *εὐδαιμονήσειν* (απρμφ. μέλλ.) στην πρόταση συνέβαλε στον εύστοχο χαρακτηρισμό της μτχ. *ὑπαρξάντων* ως υποθετικής.

7. *Ὁ μὲν τοίνυν πόλεμος ἀπάντων ἡμᾶς τῶν εἰρημένων ἀπεστέρηκεν*: κύρια πρόταση κρίσης.

ἀπεστέρηκεν: το ρήμα της πρότ. • *ὁ πόλεμος*: υποκ. του ρήμ. *ἀπεστέρηκεν* • *ἡμᾶς*: άμεσο αντικ. του ρήμ. *ἀπεστέρηκεν* • *τῶν εἰρημένων*: έμμεσο αντικ. του ρήμ. *ἀπεστέρηκεν* • *ἀπάντων*: ομοιόπτωτος ονοματικός κατηγορηματικός προσδιορ. στο *τῶν εἰρημένων*.

8. *καὶ γὰρ πενεστέρους ἐποίησεν [ἡμᾶς]*: κύρια πρόταση κρίσης.

ἐποίησεν: το ρήμα της πρότ. Υποκ. του ρήμ. το ενν. *ὁ πόλεμος* • *ἡμᾶς*: ενν. αντικ. του ρήμ. *ἐποίησεν* • *πενεστέρους*: κατηγορούμ. στο ενν. *ἡμᾶς*.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Τα ρήματα που σημαίνουν *ὀνομάζω*, *νομίζω*, *ἐκλέγω*, *διορίζω*, *ποιῶ* (= *κάνω*, *καθιστώ*) και τα συναφή συντάσσονται με δύο αιτιατικές, τη μία ως αντικείμενο και την άλλη ως κατηγορούμενο του αντικειμένου.

9. *καὶ πολλοὺς κινδύνους ὑπομένειν ἠνάγκασεν [ἡμᾶς]*: κύρια πρόταση κρίσης.
ἠνάγκασεν: το ρήμα της πρότ. Υποκ. του ρήμ. το ενν. *ὁ πόλεμος* • *ἡμᾶς*: ενν.

4. Οι προτάσεις 2, 3, 4, 5 συνδέονται μεταξύ τους συμπλεκτικά καταφατικά με τον συμπλεκτικό σύνδεσμο *καὶ* (πολυσύνδετο σχήμα).

αντικ. του ρήμ. *ἠνάγκασεν* • **ὑπομένειν**: τελ. απρμφ., αντικ. του ρήμ. *ἠνάγκασεν*
 • **ἡμᾶς**: ενν. υποκ. του απρμφ. *ὑπομένειν* (ετεροπροσωπία) • **κινδύνους**: αντικ.
 του απρμφ. *ὑπομένειν* • **πολλούς**: ονοματικός ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορ.
 στο *κινδύνους*.

10. *καὶ πρὸς τοὺς Ἕλληνας διαβέβληκεν [ἡμᾶς]*: κύρια πρόταση κρίσης.
διαβέβληκεν: το ρήμα της πρότ. Υποκ. του ρήμ. το ενν. *ὁ πόλεμος* • **ἡμᾶς**: ενν.
 αντικ. του ρήμ. *διαβέβληκεν* • **πρὸς τοὺς Ἕλληνας**: εμπρόθετος επιρρηματ.
 προσδιορ. που δηλώνει κατεύθυνση σε πρόσωπο και αναφέρεται στο ρήμα *δια-*
βέβληκεν.

11. *καὶ πάντας τρόπους τεταλαιπώρηκεν ἡμᾶς*: κύρια πρόταση κρίσης
τεταλαιπώρηκεν: το ρήμα της πρότ. Υποκ. του ρήμ. το ενν. *ὁ πόλεμος* • **ἡμᾶς**:
 αντικ. του ρήμ. *τεταλαιπώρηκεν* • **τρόπους**: αιτιατική σε θέση επιρρηματ. προσ-
 διορ. του τρόπου στο *τεταλαιπώρηκεν* • **πάντας**: ονοματικός ομοιόπτωτος κατη-
 γορηματικός προσδιορ. στο *τρόπους*.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Οι προτάσεις 8, 9, 10, 11 συνδέονται μεταξύ τους παρατακτικά
 συμπλεκτικά με τον συμπλεκτικό σύνδεσμο *καί*.

12. *Ἦν δὲ τὴν εἰρήνην ποιησώμεθα*: δευτ. υποθετική πρότ. Εκφράζει μια προϋ-
 πόθεση που πρέπει να ισχύει, ώστε να ισχύουν και οι προτάσεις 13 και 14, τις οποίες
 προσδιορίζει. Λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός της προϋπόθεσης στις
 προτάσεις 13 και 14. Εισάγεται με τον υποθετικό σύνδ. *ἤν* και εκφέρεται με υπο-
 τακτική (*ποιησώμεθα*). Σχηματίζεται ο ακόλουθος υποθετικός λόγος:

- **Υπόθεση**: *ἤν ποιησώμεθα* (*ἤν* + υποτακτική)
- **Απόδοση**: *οἰκήσομεν* [πρότ. 13] – *ἐπιδώσομεν* [πρότ. 14] (οριστική μέλλοντα)
- **Είδος**: προσδοκώμενο.

ποιησώμεθα: το ρήμα της πρότ. Υποκ. του ρήμ. το ενν. *ἡμεῖς* • *τὴν εἰρήνην*:
 αντικ. του ρήμ. *ποιησώμεθα*.

13. *μετὰ πολλῆς μὲν ἀσφαλείας, τὴν πόλιν οἰκήσομεν ἀπαλλαγέντες πολέμων*
καὶ κινδύνων καὶ ταραχῆς: κύρια πρόταση κρίσης.

οἰκήσομεν: το ρήμα της πρότ. Υποκ. του ρήμ. το ενν. *ἡμεῖς* • *τὴν πόλιν*: αντικ.
 του ρήμ. *οἰκήσομεν* • *μετὰ ἀσφαλείας*: εμπρόθ. επιρρηματ. προσδιορ. του τρό-
 που στο ρήμα *οἰκήσομεν* • *πολλῆς*: ονοματικός ομοιόπτωτος επιθετικός προσ-
 διορ. στο *ἀσφαλείας* • *ἀπαλλαγέντες*: χρονική μτχ. σε θέση επιρρηματ. προσδιορ.
 του χρόνου στο ρήμα *οἰκήσομεν*: υποκείμενό της το ενν. *ἡμεῖς* (η μτχ. συνημμένη).
 σε σχέση με το προσδιοριζόμενο ρήμα δηλώνει γεγονός προτερόχρονο στο μέλ-
 λον· αναλύεται σε δευτ. χρονικοῦ υποθετική πρότ.: *ἐπειδὴν ἀπαλλαγώμεν* • *πολέ-*
μων – κινδύνων – ταραχῆς: αντικ. της μτχ. *ἀπαλλαγέντες*.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Τα ρήματα που δηλώνουν *χωρισμό, απομάκρυνση, αποχή,*
απαλλαγή συντάσσονται με γενική.

14. καθ' ἐκάστην δὲ τὴν ἡμέραν, [...] πρὸς εὐπορίαν ἐπιδώσομεν ἀδεῶς γεωργοῦντες καὶ τὴν θάλατταν πλέοντες καὶ ταῖς ἄλλαις ἐργασίαις ἐπιχειροῦντες: κύρια πρόταση κρίσης.

μὲν [...] δέ: συνδέουν αντιθετικά τις προτάσεις 13 και 14 (κύριες προτάσεις)
• ἐπιδώσομεν: το ρήμα της πρότ. Υποκ. του ρήμ. το ενν. ἡμεῖς • **πρὸς εὐπορίαν:** εμπρόθ. επιρρηματ. προσδιορ. της αναφοράς στο ἐπιδώσομεν • **κατὰ τὴν ἡμέραν:** εμπρόθ. επιρρηματ. προσδιορ. του χρόνου στο ἐπιδώσομεν • **ἐκάστην:** ονοματικός ομοιόπτωτος κατηγορηματικός προσδιορ. στο ἡμέραν • **γεωργοῦντες – πλέοντες – ἐπιχειροῦντες:** τροπικές μτχ. σε θέση επιρρηματ. προσδιορ. του τρόπου στο ἐπιδώσομεν • **τὴν θάλατταν:** σύστοιχο αντικ. της μτχ. πλέοντες • **ταῖς ἐργασίαις:** αντικ. της μτχ. ἐπιχειροῦντες • **ταῖς ἄλλαις:** ονοματικός ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορ. στο ἐργασίαις • **ἀδεῶς:** επιρρηματ. προσδιορ. του τρόπου στις μτχ. γεωργοῦντες – πλέοντες – ἐπιχειροῦντες.

15. αἱ νῦν διὰ τὸν πόλεμον ἐκλελοίπασιν: δευτ. αναφορική πρότ., προσδιοριστική στο ταῖς ἄλλαις ἐργασίαις της πρότ. 14. Εισάγεται με την αναφορική αντων. αἱ και εκφέρεται με οριστική (ἐκλελοίπασιν).

ἐκλελοίπασιν: το ρήμα της πρότ. • **αἱ:** υποκ. του ρήμ. ἐκλελοίπασιν • **νῦν:** επιρρηματ. προσδιορ. του χρόνου στο ἐκλελοίπασιν • **διὰ τὸν πόλεμον:** εμπρόθ. επιρρηματ. προσδιορ. της αιτίας στο ἐκλελοίπασιν.

16. Ὀψόμεθα δὲ τὴν πόλιν διπλασίας μὲν ἢ νῦν, τὰς προσόδους λαμβάνουσαν μεστήν δὲ γιγνομένην ἐμπόρων καὶ ξένων καὶ μετοίκων: κύρια πρόταση κρίσης.

ὀψόμεθα: το ρήμα της πρότ. Υποκ. του ρήμ. το ενν. ἡμεῖς • **τὴν πόλιν:** αντικ. του ρήμ. ὀψόμεθα και υποκ. των μτχ. λαμβάνουσαν – γιγνομένην • **λαμβάνουσαν – γιγνομένην:** κατηγορηματικές μτχ. από το ρήμα ὀψόμεθα· αναφέρονται στο αντικείμενό του • **τὰς προσόδους:** αντικ. της μτχ. λαμβάνουσαν • **διπλασίας:** ονοματικός ομοιόπτωτος κατηγορηματικός προσδιορ. στο τὰς προσόδους • **ἢ νῦν:** β' ὀρος σύγκρισης· α' ὀρος το ενν. τότε· συγκριτικό το διπλασίας • **μεστήν:** κατηγορούμ. στο τὴν πόλιν μέσω του συνδετικού γιγνομένην • **ἐμπόρων – ξένων – μετοίκων:** ετερόπτωτοι ονοματικοί προσδιορ., γενικές αντικειμενικές στο μεστήν.

17. ὧν νῦν ἐρήμη καθέστηκεν: δευτ. αναφορική πρότ., προσδιοριστική στα ἐμπόρων – ξένων – μετοίκων της πρότ. 16. Εισάγεται με την αναφορική αντων. ὧν και εκφέρεται με οριστική (καθέστηκεν).

καθέστηκεν: το ρήμα της πρότ. Υποκ. του ρήμ. το ενν. ἡ πόλις • **ἐρήμη:** κατηγορούμ. στο ενν. ἡ πόλις μέσω του συνδετικού ρήμ. καθέστηκεν • **ὧν:** ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορ., γενική αντικειμενική στο ἐρήμη • **νῦν:** επιρρηματ. προσδιορ. του χρόνου στο ρήμα καθέστηκεν.

18. Τὸ δὲ μέγιστον· συμμάχους, ἔξομεν ἅπαντας ἀνθρώπους οὐ βεβιασμένους, ἀλλὰ πεπεισμένους: κύρια πρόταση κρίσης.

ἔξομεν: το ρήμα της πρότ. Υποκ. του ρήμ. το ενν. *ἡμεῖς* • **ἀνθρώπους:** αντικ. του ρήμ. *ἔξομεν* και υποκ. των μτχ. *βεβιασμένους – πεπεισμένους* (οι μτχ. συνημμένες) • **ἅπαντας:** ονοματικός ομοιόπτωτος κατηγορηματικός προσδιορ. στο *ἀνθρώπους* • **συμμάχους:** κατηγορούμ. στο *ἀνθρώπους* • **βεβιασμένους – πεπεισμένους:** τροπικές μτχ. σε θέση επιρρηματ. προσδιορ. του τρόπου στο ρήμα *ἔξομεν*· μπορούν να εκληφθούν και ως επιρρηματ. κατηγορούμ. του τρόπου • **τὸ μέγιστον:** προεξαγγελτική παράθεση στην πρόταση που ακολουθεί.